Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003

e-skills UK

Arolwg o Gyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

SSC e-sgiliau'r DU

February 2005

Arolwg o Gyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: SSC e-sgiliau'r DU

Adran 1
Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau wrth recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer sector e-sgiliau'r DU. Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003, a chafwyd cyfanswm o 149 o gyfweliadau â chyflogwyr yn y sector Sgiliau Ased.

Cafodd yr holl sectorau yn yr economi eu cynnwys, a chynhwyswyd cyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle’r oedd o leiaf 2 berson yn gweithio mewn sefydliad).

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad[1], ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (UA). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweliadau ar gyfer pob AU. O fewn yr AU, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blynyddol (ABI) 2001. Graddfa’r ymatebion dilys oedd 51%.

Mae’r data wedi’i bwysoli yn ôl yr AU, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blynyddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*
- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw’r data wedi’u samplu na’u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle ceir llai o gyfweliadau. Ni chyflwynir unrhyw ganlyniadau yn yr adroddiad hwn lle mae nifer fas y cyfweliadau y seiliwyd y data arnynt yn is na 50.

1.3 Diffinio’r Cyngor Sgiliau Sector

E-sgiliau’r DU yw’r Cyngor Sgiliau Sector ar gyfer TG, Telathrebu a Chanolfannau Cyswllt. Rhoddwyd cod 4 digid SIC ar ddata’r arolwg. Defnyddiwyd ‘ffit orau’ y codau SIC i’r sector hwn er mwyn dadansoddi’r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn, sef:

22.33 Atgynhyrchu Cyfryngau Cyfrifiadur
72 Gwasanaethau Cyfrifiadurol
64.2 Telegyfathrebu
74.86 Canolfannau Galwadau

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 149 o gyfweliadau â sefydliadau a gynhwysir yn ffurf SSC e-sgiliau’r DU.

1.5 Arferion Adrodd

Mae’n werth nodi fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae’r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac

[1] Seiliwyd ar ddata proffil (nifer yr unedau) Ymchwiliad Busnes Blynyddol 2001.

- mae '*' yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant;

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y maent eu hangen ar gyflogwyr (adran 2). Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi sy’n wag o achos prinder sgiliau, ac mae adran 4 yn archwilio prinder sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio’r hyn y mae’r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a’r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr, ac mae adran 6 yn gorffen â chrynodeb o’r materion allweddol.

Adran 2
Yr Anghenion o ran Sgiliau

2.1 Sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer sector e-sgiliau'r DU yn y tabl isod. Nid yw'n syndod mai'r sgiliau y mae eu hangen ar y lefel uchaf yw sgiliau TG, wedi'u dilyn gan sgiliau Cyfathrebu, y Gallu i ddysgu a Datrys problemau. Rhoddir pris uchel hefyd ar sgiliau Deall anghenion cwsmeriaid a Gweithio mewn tîm.

Tabl 2.1 Lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

Lefelau gyfredol anghenion sgiliau						
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	4	8	23	40	22	1
Llythrennedd	1	8	23	47	21	0
Iaith Gymraeg	70	16	10	3	2	0
Iaith dramor	77	14	6	2	1	0
Datrys problemau	2	7	13	40	38	0
Cyfathrebu	0	1	10	55	34	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	4	5	20	45	25	0
Sgiliau TG	2	3	15	29	50	0
Y Gallu i ddysgu	0	2	15	49	33	0
Dangos menter	1	3	22	42	32	0
Sgiliau arweinyddiaeth	11	12	25	34	19	0
Sgiliau rheoli	14	14	27	28	18	0
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	4	9	21	44	23	0
Gweithio mewn tîm	2	5	21	42	30	0
Deall anghenion cwsmer	1	6	10	41	37	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	25	12	27	27	8	0
Hyblygrwydd	1	2	17	50	30	0
Sail bwysol = 149 (yr holl sefydliadau yn sector SSC e-sgiliau'r DU)						
Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003						

Gan edrych i'r dyfodol (Tabl 2.2) mae'n ymddangos y bydd angen yr holl fathau o sgil ar lefelau uwch, er nad oes un fath o sgil yn amlwg yn hyn o beth.

Tabl 2.2 Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir

Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir mewn tair blynedd						
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	3	8	21	41	27	1
Llythrennedd	1	8	21	46	24	0
Iaith Gymraeg	63	17	13	4	3	1
Iaith dramor	63	15	12	6	2	1
Datrys problemau	2	4	11	40	43	0
Cyfathrebu	0	1	9	48	42	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	4	4	18	43	31	0
Sgiliau TG	1	2	13	25	60	0
Y Gallu i ddysgu	0	1	11	45	43	0
Dangos menter	1	2	13	42	41	0
Sgiliau Arweinyddiaeth	9	6	20	40	25	0
Sgiliau rheoli	11	8	24	36	21	0
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	4	7	18	41	30	0
Gweithio mewn tîm	2	2	19	39	38	0
Deall anghenion cwsmer	0	5	7	42	46	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	23	12	22	26	17	0
Hyblygrwydd	1	1	16	42	39	0
Y sail bwysol = 149 (yr holl sefydliadau yn sector SSC e-sgiliau'r DU)						
Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003						

Adran 3
Anawsterau Recriwtio a Swyddi Gwag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag sy'n anodd eu llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.
- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Fe'u diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn yn rhai 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y cymwysterau y mae ar gyflogwyr eu heisiau', 'nid oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu-llenwi, a'r swyddi sy'm wag o achos prinder sgiliau

Nododd bron chwarter (24 y cant) y sefydliadau yn sector e-sgiliau'r DU o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 11 y cant o'r sefydliadau bod ganddynt

swyddi gwag anodd eu llenwi a nododd wyth y cant bod ganddynt swyddi sy'n wag oherwydd prinder sgiliau, hynny yw, swyddi gwag sy'n anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau.

Roedd cyfran y sefydliadau oedd yn nodi swyddi gwag a swyddi sy'n wag oherwydd prinder sgiliau ychydig yn uwch nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd (lle mae'r ffigurau'n 22 y cant a saith y cant yn y drefn honno). Fodd bynnag, mae cyfran y sefydliadau yn y sector sy'n nodi swyddi gwag anodd eu llenwi yn 11 y cant, sef ychydig yn is na'r ffigwr o 14 y cant ar gyfer Cymru gyfan.

Pan fe'u hystyrir fel cyfran o gyflogaeth, mae swyddi gwag yn sector e-sgiliau'r Du yn cynrychioli tua deg y cant o gyflogaeth, o gymharu â day y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Mae swyddi gwag anodd eu llenwi yn cynrychioli pedwar y cant yn y sector o gymharu ag ychydig dros un y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Ymddengys fod y sector yn dioddef yn fwy difrifol gan anawsterau recriwtio o gymharu â Chymru gyfan. Nid oes data tebyg ar gyfer swyddi sy'n wag oherwydd prinder sgiliau o ganlyniad i'r faintioli sail isel.

Tabl 3.1 Mesur y Swyddi Gwag, y swyddi gwag sy'n anodd-eu-llenwi a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		**SSC e-sgiliau'r DU**	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	*% o gyflogaeth*	*% y sefydliadau sy'n adrodd*	*% o gyflogaeth*
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	24	10.1
Y swyddi sy'n wag anodd-eu-llenwi	14	1.1	11	4.2
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	8	Dd./B
Y sail amhwysol	**6,020**	**6,020**	**149**	**149**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 4
Bylchau o ran Sgiliau Mewnol

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu gweithwyr presennol er mwyn cael gwybod pa un a oedd bwlch rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy’n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un a oes anghydbwysedd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghydbwysedd **yn** y sefydliad.

Yn sector e-sgiliau’r DU, mae cyfran y sefydliadau sy’n nodi’r fath fylchau'r un faint ag yw i Gymru yn ei chyfanrwydd, ond maent yn cynrychioli cyfran uwch o’r gyflogaeth ac felly awgrymir bod mwy o grynodiad o’r fath anawsterau yn y sector.

Tabl 4.1 Amlder y bylchau o ran sgiliau

	% y sefydliadau yn adrodd am fylchau o ran sgiliau	*Bylchau o ran sgiliau fel canran o gyflogaeth*	*Sail amhwysol*
Cymru	19	5.1	6,020
e-sgiliau’r DU	**19**	**8**	**149**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 5
Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae’r adran hon yn ystyried graddau’r hyfforddiant yn y sector hon a’r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 55 y cant o’r sefydliadau yn sector SSC e-sgiliau’r DU wedi ariannu neu wedi trefnu hyfforddiant i ffwrdd o’r gwaith yn y 12 mis diwethaf, o gymharu â’r ffigwr o 53 y cant yng Nghymru gyfan. Dywed 29 y cant o’r sefydliadau yn y sector eu bod yn buddsoddi mwy mewn hyfforddiant i ffwrdd o’r gwaith ar gyfer eu cyflogeion na thair blynedd yn ôl, mae 43 y cant yn buddsoddi tua’r un faint a phump y cant yn buddsoddi llai. (Mae’r ffigurau hyn yn gymharol â’r canlyniadau ar gyfer yr holl sefydliadau yng Nghymru). Mae’n ddiddorol bod bron un o bob pump sefydliad a arolygwyd yn y sector wedi bod yn weithredol am lai na thair blynedd.

Ymddengys bod cyflogwyr yn y sector yn credu eu bod yn wynebu mwy o rwystrau i ddarparu hyfforddiant, ac maent yn nodi eu bod wedi eu cyfyngu gan gost hyfforddiant, ac yn benodol y goblygiadau o ran cost staff yn cymryd amser i ffwrdd o’r gwaith ar gyfer hyfforddiant.

Tabl 5.1 Rhwystrau i hyfforddiant

Ymateb lluosog	**Cymru** %	**e-sgiliau'r DU** %
Cost hyfforddiant	26	37
Nid oes hyfforddiant ar gael	6	7
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	7
Methu fforddio i staff gael yr amser i ffwrdd o'r gwaith	31	41
Nid yw'r hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	5
Dim rhwystrau	32	19
Sail amhwysol	**6,020**	**149**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn sector e-sgiliau'r DU, roedd 87 y cant o sefydliadau yn cytuno (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan gyflogeion y sgiliau digonol i ddiwallu anghenion eu busnes; roedd 86 y cant yn cytuno bod buddsoddi mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes ac roedd 97 y cant yn cytuno bod cael gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu busnes. Mae hyn yn cymharu â chanlyniadau i Gymru ar y mesurau hyn o 88 y cant, 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno.

Adran 6
Y Casgliad

- Y sgiliau y mae eu hangen ar y lefel uchaf yw TG, Cyfathrebu, y Gallu i ddysgu a Datrys Problemau. Mae'r arolwg yn dangos bod anghenion sgiliau defnyddwyr TG yn uchel ar draws y rhan fwyaf o sectorau yng Nghymru – gellir mynd i'r afael â materion yn ymwneud â'r sgiliau generig hyn drwy gydweithio ar draws y sectorau yn ogystal â thrwy waith gan y SSC gyda chyflogwyr yn eu sector.
- Mae cyflogwyr yn y sector yn dioddef yn fwy difrifol gan anawsterau recriwtio o gymharu â Chymru yn ei chyfanrwydd, gan awgrymu bod angen delio â sut i ddenu'r bobl fedrus y mae eu hangen, a hynny o ran nifer ac ansawdd, o'r pwll llafur i'r sector.
- Er gwaethaf y ffaith bod mwy o hyfforddiant na'r cyfartaledd yn digwydd yn y sector yng Nghymru, ymddengys cyfran fwy o fylchau o ran sgiliau yn y gweithlu nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Achos posibl o hyn yw

natur gyflym y sector o ran datblygu ac yn benodol yr anghenion sgiliau a hyfforddiant y mae eu hangen ar y technolegau newydd a newidiol. Yn ogystal, mae'n bosibl y gallai canolbwyntio mwy ar dargedu hyfforddiant at anghenion sgil penodol, drwy ddadansoddi anghenion hyfforddi, arwain at leihau'r bylchau o ran sgiliau ac at welliannau busnes perthynol eraill.